

Lähikuvassa: Riikka Turtiainen

Ammennan tutkijana omista kokemuksistani

Ingressi: Liikunta- ja urheilumaailman arvot ja mediaurheiluun liittyvä vallankäyttö kiinnostavat digitaalisen kulttuurin yliopistonlehtori Riikka Turtiaista. Hän työskentelee Turun yliopiston Porin yksikössä, Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelmassa.

”Itselleni on tärkeää tehdä yhteiskunnallisesti vaikuttavaa tutkimusta, joka tavoittaa ihmiset myös yliopistojen ulkopuolella. Kaikki sellaiset tilaisuudet, joissa olen saanut toimia urheilun tasa-arvon äänitorvena voikin laskea huippuhetkikseni.”

Miten ja miksi löysit uran juuri liikunnan ja urheilun tutkimuksesta? Entä millaisia vaiheita urapolullesi mahtuu? Suoraviivaista suunnitelmallisuutta vai sattuman puuttumista peliin?

Minulla on omaa kilpaurheilutaustaa joukkuelajeissa. Olen pelannut jalkapalloa lähes 30 vuotta – nuorempana ihan vakavissani – ja välissä pari vuotta rugbya. Kasvoin liikuntayhteisöjen, (media)urheilumaailman ja erilaisten joukkueovereiden ympäröimänä. Tutkimuksellinen kiinnostukseni liikunta- ja urheilukulttuurien käytäntöjä ja arvomaailmaa kohtaan kumpuaa siis vahvasti omista kokemuksistani, mikä on tyypillistä kulttuurintutkijoille.

Harkitsin lukion jälkeen liikunnan yhteiskuntatieteiden opintoja Jyväskylässä ja tiedotusopin opiskelua Tampereella, mutta intohimoni kulttuureja ja taiteita kohtaan vei minut kuitenkin humanististen tieteiden pariin. Käsittelin jo digitaalisen kulttuurin oppiaineen gradussani mediaurheilukulttuuria ja jatkoin väitöskirjassani (2012) sen tarkastelua, miten digitalisoituminen on muuttanut urheilun seuraamiskäytäntöjä.

Tutkijakoulutukseen ajauduin suunnittelematta, kun digitaalisen kulttuurin professori vihjasi auki tulevasta assistentin paikasta vuonna 2005. Siitä lähtien olen työskennellyt oppiaineessa yhtäjaksoisesti projektitutkijana, yliopisto-opettajana ja nyt yliopistonlehtorina. Päivittäinen työni on hyvin opetuskeskeistä, sillä opetan useita kursseja vuodessa ja vastaan opiskelijoidemme opinto-ohjauksesta ja opetuksen suunnittelusta sekä ohjaan opinnäytetöitä. Haasteena onkin se, että kaiken keskellä aikaa ja jaksamista löytyisi pitkäjänteisen tutkimuksen tekemiselle.

Oppiaineemme painopistealueet (verkkoyhteisöt ja sosiaalinen media, pelikulttuurit sekä teknologian kulttuurinen muutos) ovat tietenkin ohjanneet omia tutkimuksellisia näkökulmiani ja kysymyksenasettelujani. Olen pyrkinyt yhdistämään tutkimuksellisia intressejäni opetukseeni pitämällä kursseja esimerkiksi urheilusta ja sosiaalisesta mediasta, liikunnan pelillistämisestä, verkkoteknologiasta ja kehollisuudesta sekä itsensämittaamisteknologioista.

Mitä tutkit? Ja miksi se kiinnostaa?

Olen ollut pitkään kiinnostunut liikunta- ja urheilumaailman arvoista sekä mediaurheiluun liittyvästä vallankäytöstä. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovatkin teemoja, jotka ovat pysyneet

viimeiset vuodet mukana tutkimuksissani. Erityisenä mielenkiinnon kohteenani ovat olleet naisurheilijoiden mediarepresentaatiot ja sosiaalisen median rooli urheilukulttuurin muutoksessa. Olen tarkastellut niin naisten jalkapallon arvokisojen mediaesityksiä kuin some-vaikuttajina toimivien urheilijoiden itserepresentaatioitakin. Esimerkiksi Serena Williamsin ja Mo Salahin kaltaiset urheilun supertähdet ovat esikuvia, jotka ovat oman uransa myötä vaikuttaneet urheilukulttuurin eriarvoisuuteen rikkomalla rajoja ja muuttamalla ihmisten käsityksiä ja asenteita.

Some-vaikuttajia ovat myös tutkimani fitnessbloggaajat, jotka määrittelevät omalta osaltaan nykyisen liikuntakulttuurin suuntaviivoja ja hyvinvoinnin ideaaleja. Toinen pitkään mukana kulkenut, menetelmällisesti ja teoreettisesti kiehtova, aihepiiri onkin kehollisuus. Ilmiön tarkasteluun on mahdollista yhdistää piirteitä niin liikuntatutkimuksesta, aistietnografiasta kuin haptisesta (tuntoaistiin tai kosketukseen perustuvasta) mediatutkimuksestakin, mikä avaa aivan uusia näkökulmia digitaalisten laitteiden kyllästämään fyysiseen olemiseemme. Mediaurheilukulttuurin tasa-arvo ja kehollisuus ovat lempitutkimusaiheitani, joihin voin toivottavasti syventyä jatkossakin.

Olen saanut olla mukana myös kolmessa Suomen Akatemian rahoittamassa, pelikulttuuriaiheisessa tutkimushankkeessa. Tällä hetkellä (2018–2025) kuulun Pelikulttuurien tutkimuksen huippuyksikön tutkimusryhmään. Näiden projektien kautta olen ajautunut tarkastelemaan liikunnan/urheilun ja pelin/leikin välisiä kytköksiä. Olen pyrkinyt yhdistämään pelitutkimuksen ja urheilukulttuurin tutkimuksen teoretisointeja keskenään, sillä molemmilla on mielestäni paljon annettavaa toisilleen.

Olen tutkinut yhdessä kollegojeni kanssa muun muassa juoksutapahtumien pelillistämisen jatkumoa, television urheilulähetyksistä tuttujen piirteiden hyödyntämistä e-urheilun esittämisen yhteydessä sekä CrossFitia pelillistettynä urheiluna ja kilpailullistettuna leikkinä. Pelillistymisen, leikillistymisen ja urheilullistumisen kombinaatioiden tarkastelu saa varmasti jatkoa tulevaisuudessa myös hiljattain perustetun tutkimusryhmä PLoPin (Pori Laboratory of Play) muodossa.

Mitä odotat alan tutkimukselta? Mitkä kysymykset ovat sinulle ajankohtaisia?

Mediaurheilua ovat Suomessa tutkineet toistaiseksi vain muutamat henkilöt, vaikka ala on kansainvälisesti ollut kasvussa jo pitkään. Opinnäytteitä on viime vuosina ilmestynyt, joten odotan, että aihepiirin tutkimus saisi suomalaisittainkin nostetta ja tunnustusta tulevaisuudessa – sillä uusia teknologia- ja mediavälitteisiä liikunta- ja urheilukulttuurin ilmiöitä eli potentiaalisia tutkimuskohteita syntyy koko ajan lisää. Samalla peräänkuulutan kriittistä tutkimusotetta, joka uskaltaa kyseenalaistaa urheilukulttuurin nykyisiä normeja.

Itselleni ihan akuutisti ajankohtaista on se, että olen juuri lähdössä Ranskaan seuraamaan jalkapallon MM-kisoja ja keräämään tutkimusaineistoa koskien vihdoin meneillään olevaa naisjalkapallon arvostuksen nousua. Osallistun samalla Madridissa järjestettävään konferenssiin, jossa kokoontuu vuosittain mediaurheilun tutkijoiden työryhmä. Esitelmöin Facebook Live -palvelun kautta striimatun urheilun (naisten rugby ja CrossFit) reaaliaikaisesta kommentoinnista.

Huippuhetki urallasi, tärkeimmät saavutukset?

Minulle urani huippuhetket eivät näyttäydy niinkään vastaanottaminani palkintoina ja tunnustuksina tai muina yksittäisinä saavutuksina. Huippua on se, että saan työkseni tuottaa ja jakaa tietoa kiinnostavista ilmiöistä ja työskennellä mahtavien kollegojen ja opiskelijoiden kanssa. Itselleni on tärkeää tehdä yhteiskunnallisesti vaikuttavaa tutkimusta, joka tavoittaa ihmiset myös yliopistojen ulkopuolella. Kaikki sellaiset tilaisuudet, joissa olen saanut toimia urheilun tasa-arvon äänitorvena voikin laskea huippuhetkikseni. Olen joukkueurheilija myös akateemisessa maailmassa – siksi pidän arvossa sitä, että olen päässyt tekemään yhteistyötä eri alojen tutkijoiden ja ammattilaisten kanssa. Se tuo aina uutta potkua omaan tekemiseen ja ajatteluun. Toivotaankin, että näitä huippuhetkiä on urani varrelle luvassa vielä useita.

Riikka Turtiainen,
digitaalisen kulttuurin yliopistonlehtori
Turun Yliopisto, Porin yliopistokeskus
Sähköposti: rmturt@utu.fi